

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

GRAU EN RELACIONS LABORALS

**DRET CONSTITUCIONAL I
EUROPEU**
Part II: Dret Europeu

Materials per a l'estudi de la Part II de l'assignatura

i per a la preparació de les

PRÀCTIQUES

Curs 2014-2015

Àrea de Dret Internacional Públic i Relacions Internacionals
UNIVERSITAT POMPEU FABRA
Coordinadora: Sílvia Morgades Gil

PRÀCTICA 1

LES DINÀMIQUES DE LA INTEGRACIÓ EUROPEA:

El Tractat de Lisboa

Objectiu i guia per a la realització de la pràctica

L'objectiu de la primera pràctica de la Part de *Dret Europeu* de l'assignatura "Dret Constitucional i Europeu" del Grau en Relacions Laborals és que els estudiants assoleixin un coneixement fonamentat de quin és l'estadi actual de l'evolució de la integració europea, marcat per l'entrada en vigor del *Tractat de Lisboa* l'1 de desembre de 2009.

Es demana dels alumnes que obtinguin informació sobre aquest Tractat, a través de les lectures que es proposen, i pel seu compte, per tal que siguin capaços de fer dos tipus d'exercici: intervenir en el debat que es generi a la sessió de seminari corresponent; i fer un exercici d'un màxim de 2 planes de full (tipus de lletra *Times New Roman* o *Arial* núm. 12, interlineat 1.5) per escrit. L'exercici per escrit s'ha de lliurar al final de la sessió de seminari presencial corresponent. No s'acceptaran exercicis de persones que no hagin participat presencialment a la sessió de seminari. Les fonts utilitzades han de ser citades a peu de plana i, si es reproduïxen frases d'altres autors, aquestes han d'aparèixer entre cometes¹. Els exercicis idèntics o pràcticament idèntics, així com els que siguin *copiats* de webs Internet no seran puntuats (la nota de la pràctica, per tant, serà zero).

Les preguntes genèriques que apareixen com a temes de la pràctica no són preguntes que calgui "contestar" en la seva integritat, sinó que són guies per a la discussió i preparació de la pràctica. Per facilitar la redacció de l'exercici per escrit, els estudiants poden contestar una o dues de les preguntes, depenent de l'amplitud de la resposta que es proposin fer.

L'escrit de la pràctica serà millor valorat com menys consisteixi en un resum del tema genèric "El Tractat de Lisboa" i més s'aprofundeixi en algun aspecte, fent alguna valoració fonamentada i argumentada del mateix.

Avaluació de la pràctica: Intervencions de classe i text preparat amb antelació a la sessió.

Dels textos que apareixen més avall, cal llegir-ne com a mínim tres:

- Cal llegir els textos primaris núm. 1 i 2. El text núm. 3 és opcional.
- Cal llegir el text de bibliografia que duu el número 4. El text de bibliografia núm. 5 és opcional.

¹ Model: Nom, Cognoms de l'autor citat, "Títol de l'article" / *Títol del llibre o obra col·lectiva*, Ciutat on s'ha editat: Nom de l'editorial, Any de l'edició, pàgina on hi ha l'element citat / Si es tracta de documents o materials d'Internet: enlloc de ciutat i editorial, cal citar la pàgina web on es troba disponible.

Temes de la pràctica, per guiar un treball escrit i per a la discussió:

Què és el Tractat de Lisboa?

Què és la Unió Europea actual, després de l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa?

Què són el Tractat de la Unió Europea i el Tractat sobre el Funcionament de la Unió Europea?

Què vol dir que la UE té personalitat jurídica? Els estats membres continuen essent estats sobirans?

Quins canvis suposa el Tractat de Lisboa respecte de:

(a) la naturalesa i l'estructura de la UE?

(b) les institucions i òrgans de funcionament de la UE?

(c) les competències de la UE?

(d) les accions i polítiques de la UE?

Tractats constitutius: *Tractat de la Unió Europea i Tractat de funcionament de la Unió Europea:* Versions consolidades:

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:ES:HTML>

Materials per a la preparació de la pràctica:

1. Declaració de Laeken. *El futuro de la Unión Europea*, Consell Europeu de Laeken (Bèlgica), 15 de desembre de 2001

<http://european-convention.europa.eu/pdf/lknes.pdf>

2. *Declaración de Berlín* con ocasión del quincuagésimo aniversario de la firma de los Tratados de Roma

http://www.europa.eu/50/docs/berlin_declaration_es.pdf

3. Comissió Europea, *Comunicación de la Comisión al Consejo. La reforma de Europa para el siglo XXI*, COM (2007) 412 final, Brussel·les 10 de juliol de 2007.

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/es/07/st11/st11625.es07.pdf>

4. Martín y Pérez de Nanclares, José, *El Tratado de Lisboa. Estudio Preliminar*, Madrid: Real Instituto El Cano, 2007.

http://www.realinstitutoelcano.org/especiales/EspecialFuturoEuropa/docs/TratadoLisboa2007/Perez_Nanclares_estudio_preliminar_def.pdf

5. Sobrino Heredia, José Manuel, "El Tratado de Lisboa o la capacidad de Europa para reinventarse constantemente", *Revista General de Derecho Europeo. Iustel*, núm. 19, 2009. [Si us trobeu fora de la UPF, els estudiants de la UPF hi podeu entrar com a usuari col·lectiu] quan tingueu activat l'accés als recursos electrònics de la Biblioteca]

http://www.iustel.com/v2/revistas/detalle_revista.asp?id_noticia=408252

Adreces Web de consulta sobre el tema:

http://europa.eu/lisbon_treaty/index_es.htm

<http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/FuturoEuropa/TratadodeLisboa2007>

<http://www.hablamosdeeuropa.es>

PRÀCTICA 2

L'APLICACIÓ DEL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA EN ELS ESTATS MEMBRES

Objectiu i guia per a la realització de la pràctica

L'objectiu de la segona pràctica de la Part de *Dret Europeu* de l'assignatura Dret Constitucional i Europeu del Grau en Relacions Laborals és que els estudiants assoleixin un coneixement fonamentat dels principis més importants que regeixen l'aplicació del Dret de la Unió Europea en els ordenaments jurídics dels estats membres. Aquests principis són: el principi de primacia, el principi d'efecte directe i el principi de la responsabilitat dels estats per incompliment del Dret de la Unió Europea. A les sessions de plenari es farà referència a tots els textos que apareixen en aquesta pràctica per explicar diferents epígrafs del temari, per tant, aquests textos són també material d'estudi i per a la preparació de l'assignatura per a tots els estudiants.

Per tal de fer la pràctica cal que els estudiants:

1. Llegeixin, entenguin i analitzin les sentències de la pràctica.
2. Treballin i busquin resoldre amb antelació a la sessió pràctica les preguntes o *guies de lectura* de l'exercici.

Avaluació de la pràctica. Per qualificar aquesta pràctica es tindran en compte les intervencions al debat de la sessió pràctica, la capacitat i habilitat per defensar en públic els diferents arguments, i un exercici escrit que es realitzarà durant els 15 darrers minuts de la sessió on es respondrà a una o dues preguntes proposades per part del professor, i que es lliurarà al final de la sessió.

Exercici 1. *ELS EFECTES DIRECTES I LA PRIMACIA DEL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA.*

Destinatari: **Subgrup 1**

Qüestions de la pràctica, per guiar un treball escrit i per a la discussió:

Quines condicions són necessàries per a que les directives puguin tenir efecte directe, d'acord amb la sentència Faccini Dori? En el cas Faccini Dori, el supòsit de fet es de tipus vertical o horitzontal? Perquè? La directiva sobre protecció de consumidors te efectes directes, en el cas? Què és, d'acord amb la sentència Faccini Dori, la teoria de la interpretació conforme? Si la directiva invocada no te efectes directes, quines opcions tindria Paola Faccini Dori per satisfer els seus drets?

Creieu que la Sra. Seda Küçükdeveci va patir una diferència de tracte per raó de l'edat en un àmbit d'aplicació del Dret de la Unió? Perquè? Quin és aquest àmbit? Aquesta diferència de tracte va constituir una discriminació prohibida pel Dret de la Unió? Quins tipus de normes de DUE estableixen la regla de la igualtat de tracte? Què és i quins efectes té per a la Sra. Seda Küçükdeveci el principi de primacia, d'acord amb la sentència?

Materials per a la preparació de la pràctica:

1. Sentència del TJCE de 14 de juliol de 1994, assumpte *Paola Faccini Dori*, núm. [C-91/92](#)
2. Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea de 19 de gener de 2010, assumpte *Seda Küçükdeveci* núm. [C-555/07](#)

Exercici 2. EL PRINCIPI DE LA RESPONSABILITAT DE L'ESTAT PER INCOMPLIMENT DEL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA I ELS EFECTES DIRECTES DEL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA.

Destinatari: **Subgrup 2**

Qüestions de la pràctica, per guiar un treball escrit i per a la discussió:

Preguntes: *Les disposicions de la directiva 80/987 que defineixen els drets dels treballadors tenen efecte directe? En el moment dels fets, l'estat espanyol havia transposat correctament la directiva 80/987? Quines condicions cal que es donin per a que es pugui invocar el principi de la responsabilitat de l'estat per incompliment del Dret de la Unió? El Sr. Wagner Miret pot invocar la directiva davant del jutge espanyol? Què haurà de fer el jutge espanyol, segons la sentència del TJUE?*

Creieu que la Sra. Seda Küçükdeveci va patir una diferència de tracte per raó de l'edat en un àmbit d'aplicació del Dret de la Unió? Perquè? Quin és aquest àmbit? Aquesta diferència de tracte va constituir una discriminació prohibida pel Dret de la Unió? Quins tipus de normes de DUE estableixen la regla de la igualtat de tracte? Què és i quines conseqüències té el principi de primacia, d'acord amb la sentència?

Materials per a la preparació de la pràctica:

1. Sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats europees de 16 de desembre de 1993, assumpte *Teodoro Wagner Miret c. Fondo de Garantía Salarial* (petició plantejada pel TSJ de Catalunya), núm. [C-334/92](#)
2. Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea de 19 de gener de 2010, assumpte *Seda Küçükdeveci* núm. [C-555/07](#)

Exercici 3. EL PRINCIPI DE PRIMACIA I LA RESPONSABILITAT DE L'ESTAT PER INCOMPLIMENT DEL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA.

Destinatari: **Subgrup 3**

Qüestions de la pràctica, per guiar un treball escrit i per a la discussió:

Creieu que la Sra. Seda Küçükdeveci va patir una diferència de tracte per raó de l'edat en un àmbit d'aplicació del Dret de la Unió? Perquè? Quin és aquest àmbit? Aquesta diferència de tracte va constituir una discriminació prohibida pel Dret de la Unió? Quins tipus de normes de DUE estableixen la regla de la igualtat de tracte? Què és el principi de la interpretació conforme d'acord amb aquesta sentència? Què és i quines conseqüències té el principi de primacia, d'acord amb la sentència?

Les disposicions de la directiva 80/987 que defineixen els drets dels treballadors tenen efecte directe? En el moment dels fets, l'estat italià havia transposat correctament la directiva 80/987? Quines condicions cal que es donin per a que es pugui invocar el principi de la responsabilitat de l'estat per incompliment del Dret de la Unió?

Materials per a la preparació de la pràctica:

1. Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea de 19 de gener de 2010, assumpte *Seda Küçükdeveci* núm. [C-555/07](#)
2. Sentència del TJCE de 19 de novembre de 1991, assumpte *Andrea Francovich y otros c. República Italiana*, núm. [C 6/90](#), [C-9/90](#).

Exercici 4. EL PRINCIPI DE LA RESPONSABILITAT DE L'ESTAT PER INCOMPLIMENT I ELS EFECTES DIRECTES DEL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA.

Destinatari: **Subgrup 4**

Qüestions de la pràctica, per guiar un treball escrit i per a la discussió:

Preguntes: Les disposicions de la directiva 80/987 que defineixen els drets dels treballadors tenen efecte directe? En el moment dels fets, l'estat espanyol havia transposat correctament la directiva 80/987? Quines condicions cal que es donin per a que es pugui invocar el principi de la responsabilitat de l'estat per incompliment del Dret de la Unió? El Sr. Wagner Miret pot invocar la directiva davant del jutge espanyol? Què haurà de fer el jutge espanyol, segons la sentència del TJUE?

Què és i quins efectes té per a la Sra. Seda Küçükdeveci el principi de primacia, d'acord amb la sentència? Creieu que la Sra. Seda Küçükdeveci va patir una diferència de tracte per raó de l'edat en un àmbit d'aplicació del Dret de la Unió? Perquè? Quin és aquest àmbit? Aquesta diferència de tracte va constituir una discriminació prohibida pel Dret de la Unió? Quins tipus de normes de DUE estableixen la regla de la igualtat de tracte?

Materials per a la preparació de la pràctica:

1. Sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats europees de 16 de desembre de 1993, assumpte *Teodoro Wagner Miret c. Fondo de Garantía Salarial* (petició plantejada pel TSJ de Catalunya), núm. [C-334/92](#)
2. Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea de 19 de gener de 2010, assumpte *Seda Küçükdeveci* núm. [C-555/07](#)